

امارت اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد، حج و اوقاف

ریاست ارشاد و انسجام مساجد

موضوع خطابت روز جمعه و

تقریر و بیان تحریر شده که به تمام خطباء مرکز و ولایات

به هر دو زبان ملی کشور (دري و پشتو) ارسال میگردد

۲۳/ ربیع الثانی/ ۱۴۴۴ هـ ق مطابق ۲۷/عقرب/ ۱۴۰۱ هـ ش

اجتناب از نشر شایعات و خبرهای بی بنیاد و از باورکردن برآن

الحمد لله رب العلمین الذی رضی لنا الاسلام دیناً وجعلنا من خیر امة اخرجت للناس و امرنا بالتمسک بهذا الدین والثبات علیه الی الممات و حذرنا من الاکاذیب والافتراء والصلوة والسلام علی رسوله محمد صلی الله علیه وعلی آله واصحابه اجمعین .

وبعد!

قال الله تعالى: (وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا) (اسراء: ۳۶)

از نشر و پخش شایعات و سخنهاى بی بنیاد و باور کردن به آنها خود داری شود:

نشر شایعات و اخبار بی بنیاد در حقیقت نشر و پخش دروغ است.

پخش و نشر اخبار بی بنیاد و شایعات سلاح دشمن است که بدون مقابله مورال و روحیه مسلمانان را ضعیف میسازد و در صفوف مسلمانان درز را ایجاد میکند، روحیه مسلمانان و مجاهدین راه حق را ضعیف و باعث شکست روحی آنها میگردد.

این شایعات و اخبار بی بنیاد تبلیغات سوء است که لشکر مسلمین را شکست میدهد و لشکر اسلام را از هدف باز میدارد.

شایعات و اخبار بی بنیاد مین های معنوی دشمن است، مرمی دشمن است، جالهای دشمن است که اساس مسلمان ها را میلرزاند.

واقعیت این است که شایعه پراگنی و پخش اخبار بی بنیاد سبب خرابی بیشمار اجتماع گردیده است و بسیار خانه هارا خراب کرده است، برادران را از یکدیگر جدا کرده است، پسر را از پدر، زن را از شوهر جدا نموده است، پخش شایعات و اخبار بی بنیاد سبب تبدیل شدن دوستی به دشمنی شده است.

بدون تحقیق، نشر و پخش اخبار بی بنیاد و شایعات در بین مردم بی باوری را ایجاد میکند، و در بین انسانها جانب داری را ایجاد میکند و انسان هارا به جنگ و ادار مینماید و قلب هارا میرنجاند، پخش اخبار بی اساس در جامعه نفرت و بدبینی را پیدا میکند و آتش فتنه را شعله ور میکند.

به اساس نشر اخبار بی بنیاد و شایعات داغ تهمت به دامان مردمان پاک زده میشود و پاکدامنی اشخاص پاک را از بین میبرد، عزت و آبروی مردم از بین میرود.

دستگاههای نشر و پخش اخبار بی بنیاد تماماً در واقع در اختیار یهود و نصارا است، مانند: سایت های خبری، رادیوها، اینترنت، صفحات اجتماعی را بخاطر سرکوبی نمودن مسلمان ایجاد کرده اند. مانند: بی بی سی، آزادی و غلامی، رادیو آشنا، سیگار و غیره رسانه ها....

در شرائط فعلی اخبار بی بنیاد و تبلیغات سلاح خطرناک دشمن است که امت اسلامی و جامعه را سرکوب میکند که بر مسلمانان قسما قسم تهمت و اتهام وارد میکنند، منشأ اصلی آن تبلیغات و اخبار کفار اند که آنرا اداره میکنند

این رسانه های غربی اند که در بین مسلمانان نفرت و تفرق ایجاد میکنند، و دشمنی را دامن میزنند افکار، عقیده، و ارزشهای جامعه اسلامی را در سطح بین المللی بد معرفی میکنند و از دین مقدس اسلام تصویر بد برای مردم پیش میکنند.

در شرائط فعلی تبلیغات بی مورد رسانه ها است که تمام جهان اسلام را تحت تاثیر خود گرفته است، شایعات و اخبار بی بنیاد را پخش میکنند که در مقابل مسلمانها به شکل دوم تعرض و جنگ را اختیار کرده است.

پخش و نشر اخبار بی بنیاد و شایعات، انسان را از راه حق و مستقیم کور میکند.

پخش شایعات و ضرر آن از قتل و کوب بیشتر است. چرا که در قتل یک نفر کشته میشود و پخش شایعات جامعه را میمیراند. شایعات از طرف افراد بزدل پخش میشود و مردمان غبی به آن باور میکنند.

پخش اخبار بی بنیاد و شایعات در واقع پخش اخبار دروغ است:

پخش اخبار بی بنیاد در حقیقت پخش و نشر دروغ است، چرا که در اکثر اوقات شایعات و اخبار بی اساس دروغ میباشد کسیکه اخبار بی بنیاد را بدون تحقیق پخش میکند در حقیقت دروغ را نشر میکند و این یک گناه بزرگ است و بالای دروغ گوی لعنت الله تعالی است. الله جل جلاله میفرماید: {فَنَجْعَلُ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ} آل عمران: (۶۱)

ترجمه:- پس لعنت الله را بر دروغ گویان قرار دهیم.

در جای دیگری الله تعالی میفرماید: {قَتَلَ الْخَرَّاصُونَ} الذاریات: (۱۰)

ترجمه:- نفرین باد بر (تخمین کننده گان) دروغ گویان.

الله تعالی میفرماید: {إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مَسْرُوفٌ كَذَّابٌ} غافر: (۲۸)

ترجمه:- یقیناً الله شخص تجاوز کار و دروغ گو را هدایت نمی کند.

بر مسلمانان مناسب نیست که چیزی را نشر کنند که به آن مطمئن نباشند؛ چرا که از تمام سخن های آنها سوال کرده میشود و هر عضوی که در نشر آن سهم میگیرد از آن سوال کرده میشود. طوریکه الله تعالی میفرماید: {وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا} اسراء: (۳۶)

ترجمه :- از چیزی پیروی مکن که از آن ناآگاهی ، چون گوش ، چشم و دل هر کدام آنها از (عملکرد صاحبش) پرسیده خواهد شد.

رسول الله صلی الله علیه وسلم از نشر اخبار بی اساس منع کرده است و بدون تحقیق پخش اخبار را دروغ شمرده است. در حدیث شریف آمده است: (كَفَى بِالْمَرْءِ كَذِبًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ). رواه مسلم .

ترجمه :- کافیست بریک انسان اینقدر دروغ که بیان میکند هر آنچه را که شنید.

پخش شایعات و اخبار بی بنیاد کار منافقین است :

نشر اخبار بی بنیاد خصلت منافقین است .

منافقین در مدینه منوره در رابطه به شکست مسلمانان شایعات را پخش میکردند و به خاطر ترس و حراس و اضطراب مسلمانان شایعه پخش میکردند.

قرآن کریم این پدیده را چهارده صد سال قبل حرام قرار داده است و به این اشخاص لعنت گفته است. الله تعالی میفرماید:
{الَّذِينَ لَمْ يَنْتَهُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِبَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا .
مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثُقُفُوا أُخْذُوا وَقَتْلُوا قَتْلًا بِالْأَحْزَابِ: (۶۱)}

ترجمه :- اگر منافقان و کسانی که در دلهایشان بیماری است و کسانی که در مدینه اخبار دروغ و شایعات بی اساس را پخش میکنند از این کارهای بد خود داری نکنند البته تورا بر ایشان تحریک میکنیم ، باز در جوار تو در این شهر جز مدت کمی نمی توانند بمانند. اینها لعنت شده گان اند هر جای که یافته شوند گرفتار شوند و بدون هیچ گونه ترحم کشته شوند.

در آیه دیگری الله تعالی میفرماید: {وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَدَّعَوْا بِهِ النِّسَاءَ: ۸۲}

ترجمه :- هنگامی که به آنان خبری از امن و ترس بیاید آنرا مشهور میسازند.

پخش شایعات و ایجاد ترس در بین مسلمانان خوی و خصلت منافقین است ، باید مسلمانان آنرا نشر نکنند و به آن باور نکنند ، تا وقتیکه به آن مطمئن نشدند .

در حدیث شریف از پخش شایعات و اخبار بی اساس منع آمده است . رسول الله صلی الله علیه وسلم میفرماید: (بِئْسَ مَطِيئَةَ الرَّجُلِ زَعَمُوا). سنن أبي داود

ترجمه :- بد سواری است که یک شخص (تکیه کلام) میگوید که مردم چنین میگویند و یا چنان گمان میکنند.

پخش شایعات و اخبار بی بنیاد در واقع نشر تهمت و بهتان است :

در باره مردم بدون تحقیق نشر شایعات و اخبار بی بنیاد تهمت و بهتان در بین مردم پخش میشود .

بسا اوقات شایعه در باره یک فرد میباشد در حالیکه در آن شخص آن چیز وجود نمیداشته باشد ، او بهتان بسته کردن است بروی ؛ اگر آنچه در آن شخص موجود باشد آن غیبت است . به هر صورت پخش آن در واقع یک اخبار نادرست و ناروا است .

در زمان رسول الله صلی الله علیه وسلم منافقین درباره مسلمانان هم‌اطراف را پخش میکردند. بطور مثال: تهمت کردن به حضرت عائشه که منافقین این شایعات را پخش کردند و رسول الله صلی الله علیه وسلم به این کار زیاد غمگین شد.

در شروپخش این شایعه بعضی مسلمانان بنا برنافتهمی سهم گرفتند، مانند: حسان بن ثابت، مسطح بن اثاثه و حمنة بنت جحش الاسدیة. [تفسیر ابن ابی حاتم]

الله تعالی برائت و پاکی حضرت عائشه را نازل کرد و کسانی که در این شایعه سهم گرفته بودند سرزنش کرد، الله تعالی میفرماید:

{ لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ {النور: (۱۲)}

ترجمه:- چرا هنگامی که این تهمت را شنیدید مردان و زنان مومن نسبت به خود گمان خیر نکردند و چرا نگفتند که این افتراء آشکار است.

در این آیه الله تعالی برای ما میفرماید: که بالای مسلمانان گمان نیک داشته باشید و بدون ثبوت در پخش شایعات سهم نگیرند.

حضرت عثمان رضی الله عنه از اثر شایعات به شهادت رسانیده شد، جنگ جمل وصفین توسط اخبار بی اساس و شایعات به وقوع پیوست.

شایعاتیکه باعث شهادت حضرت عثمان رضی الله عنه گردید قرار ذیل است:

مردم مصر از والی خویش که بنام عبد الله ابن ابی سرح بود به نزد حضرت عثمان رضی الله عنه آمده از وی شکایت کردند حضرت عثمان رضی الله عنه برایشان گفت: شما کسی را انتخاب نمائید که من آنرا منحیث والی برای شما تعیین نمایم آنها محمد بن ابی بکر رضی الله عنه را پیشنهاد دادند و حضرت عثمان وی را منحیث والی مصر- تعیین و برایش مکتوب داد؛ محمد بن ابی بکر همراهی تعدادی از مهاجرین و معتزینی که از مصر آمده بودند رهسپار مصر شدند و بعد از طی نمودن مسافه سه روز غلامی را دیدند که به زودی روان بود؛ آنها بعد از مشکوک شدن دستگیر کردند و از وی پرسیدند کجامیروی! وی گفت نزد والی مصر از آن پرسیدند غلام کی هستی؟ در نخست گفت: غلام امیر المؤمنین، بار دیگری گفت غلام مروان هستم، از وی پرسیدند کدام نامه ای با خود داری! گفت نخیر، وی را تلاشی کردند چیزی پیدا نکردند، اما با او (آفتابه آب) که بدون آب بود و در داخل آن مکتوبی را پیدا کردند، دیدند که این مکتوب و یا نامه برای ابن ابی سرح نوشته شده و در آن گفته شده وقتیکه محمد بن ابی بکر و همراهانش به آنجا رسیدند برای قتل آنها چاره سنجیده به قتل برسائید و بالاخره محمد بن ابی بکر و همراهانش آن غلام را با خود به مدینه آوردند و اصحاب کرام را در مدینه منوره از این واقعه خبر دار کردند، تعدادی از اصحاب رضی الله عنهم به شمول حضرت علی، زبیر و طلحه رضی الله عنهم این نامه را همراه غلام گرفته نزد عثمان رضی الله عنه رفتند از وی پرسیدند این غلام شماست؟ گفت بلی! این شتر شماست؟ گفت بلی! این نامه نوشته شماست؟! گفت نخیر! سوگند یاد کرد که من این نامه را ننوشته ام و امر به نوشتن آن نکردم و خبر هم ندارم حضرت علی برایش گفت چه گونه است غلام، شتر و مهر از شما و چگونه شما خبر ندارید.

اما این نامه را شناختند که نوشته مروان است در حالیکه مروان در خانه حضرت عثمان رضی الله عنه بود و از حضرت عثمان رضی الله عنه تقاضا نمودند که مروان را به آنها بسپارند حضرت عثمان رضی الله عنه از این کار خود داری کرد و مردم خشمگین شدند و خانه وی را محاصره نمودند، بالاخره آب را هم بر وی قطع کردند و این خبر به حضرت علی رضی الله عنه رسید که این معتزین اراده قتل عثمان رضی الله عنه را دارند حضرت علی بخاطر حفاظت و حراست حضرت

عثمان رضی الله عنه ، حضرت حسن و حسین را فرستاد و حضرت طلحه و زبیر رضی الله عنهم نیز فرزندان خویش را فرستاد تا از ورود مردم بخانه حضرت عثمان رضی الله عنه جلوگیری کنند.

خلاصه اینکه سبب شهادت امیرالمؤمنین همان شایعاتی بود که توسط نامه ای که از طرف مروان نوشته شده بود درمیان مردم پخش و نشرگردید. [تاریخ الخلفاء].

حضرت حسین هم به اساس شایعات و سخنها دروغ و اداوار به رفتن عراق شد که در نتیجه آن حادثه المناک بمیان آمد.

پخش شایعات و اخبار بی بنیاد عادت و روش مشرکین است:

از ابتدای ظهور اسلام مشرکین شایعات گوناگون پخش میکردند، و قتیکه صحابه کرام به حبشه هجرت کردند مشرکین این سخن را پخش کردند که اهل مکه اسلام را قبول کردند، به اساس این شایعه صحابه کرام بسوی مکه باز گشتند وقتی به مکه مکره نزدیک شدند به ایشان معلوم شد که این یک شایعه بود، دوباره به حبشه رهسپار شدند. [سیره ابن هشام]

همچنان در غزوه احد شیطان و رفقای او خبر قتل نبی علیه السلام را پخش کردند و به روحیه مسلمان ها اثر منفی کرد، بعضی صحابه کرام از جنگ دست کشیدند و سلاح را به زمین گذاشتند. [ابن هشام]

پخش شایعات در واقع نشر بدگمانی است:

نشر شایعات و اخبار بی بنیاد بدگمانی را دامن میزند. و قتیکه در یک جامعه پخش شایعات و شنیدن آن رایج شود، مردم آن جامعه به اخبار راست هم بی باور میشوند و مردم به هر اخباری اگر چه راست هم باشد به دیده شک مینگرند و در دلهای مردم درباره هر خبر شک و تردید ایجاد میشود و فضای اعتماد از بین میرود. و پخش شایعات بدگمانی را زیاد میکند و الله تعالی از بدگمانی منع کرده است و بدگمانی اساس بسیاری از فتنه ها است. الله تعالی میفرماید: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ** {الحجرات: (۱۲)}

ترجمه:- ای کسانی که ایمان آورده اید از بسیاری از گمانها بپرهیزید زیرا بعضی از گمان ها گناه است و جاسوسی نکنید و برخی از شما بر برخی دیگری غیبت نکنید آیا یکی از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده خود را بخورد پس بدون شبه همه شما این عمل را مکروه میپندارید از الله بترسید یقیناً الله بسیار توبه پذیر و مهربان است.

رسول الله صلی الله علیه وسلم نیز ما را از بدگمانی منع کرده است: **(يَا كُفْرًا وَالظَّنَّ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ)** متفق علیه ترجمه:- از بدگمانی بپرهیزید چون بدگمانی دروغترین سخن است.

نشر و پخش شایعات و اخبار بی بنیاد و شنیدن آن قیل و قال را زیاد میکند:

وقتی که در یک جامعه شایعات پخش شود و باور کننده گان هم موجود باشد پس در آن جامعه قیل و قال زیاد میشود. اگر دونفر باهم یکجا میشوند اولین سوال این است که مردم چه میگویند؟

رسول الله صلی الله علیه وسلم از قیل و قال منع کرده است. **(إِنَّ اللَّهَ كَرِهَ لَكُمْ ثَلَاثًا: قِيلَ وَقَالَ، وَإِضَاعَةَ الْمَالِ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ)**. متفق علیه

ترجمه:- الله تعالى مکروه گردانیده است برای شما سه چیز را؛ قیل وقال، ضایع کردن مال و زیادسوال کردن.

قیل وقال بخاطر این بد است که در آن عیب های مردم بحث میشود و غیبت صورت میگیرد و به مردم تهمت وارد میشود و سخنان بیهوده و حکایات بی اساس در آن بحث میشود. [الدیباچ علی مسلم]

و قتیکه پیامبر علیه السلام قیل وقال را ناروا شمرد شایعات و اخبار بی بنیاد به طریق اولی ناروا است.

شنونده گان اخبار بی بنیاد و شایعات چه باید بکنند؟

کسی که شایعات را میشنود باید الله تعالی را حاضر و ناظر شمرده و از الله تعالی بترسد و بدون تحقیق این اخبار را پخش نکند، زیرا الله تعالی شنوا و بینا است.

به شنوندگان شایعات و اخبار بی بنیاد مناسب است که در مورد این اخبار تحقیق و جستجو کنند، چیزی را که شنیدند در پخش آن عجله نکنند تا اینکه در جمله کسانی شمار نشوند که هر آنچیزی را میشنوند آنرا پخش میکنند. الله تعالی میفرماید: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصِحُّوا عَلَيَّ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ { الحجرات: ٦})

ترجمه:- ای کسانی که ایمان آورده اید اگر شخص فاسقی برای شما خبری بیاورد پس در باره آن تحقیق کنید (و اخبار غیر موثق را نپذیرید) تا مبادا نادانسته به گروهی آسیب برسانید و از کرده خود پشیمان گردید.

باید به تمام مؤمنین گمان نیک داشته باشیم و درباره مردم از بدگمانی خود داری کنیم، به ویژه تصدیق و باور نکردن و نشر- آن اخباری که به مسلمانان بسته شده است. (یعنی بر مسلمانان افتری شده است).

در آنچه بحث و نشر نکنیم که در آن مورد علم و آگاهی کامل نداریم. الله تعالی میفرماید: (وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا {الاسراء: ٣٦})

ترجمه:- از چیزی پیروی مکن که از آن ناآگاهی، چون گوش، چشم و دل هر کدام آنها از (عملکرد صاحبش) پرسیده خواهد شد. باید از نشر و پخش شایعات و اخبار بی بنیاد جداً خود داری نمائیم.

باید عزت و آبروی مسلمانان و غیبت آنان را به بی باکی گرفته نشود. ﴿مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ﴾ النور: ١٦.

ترجمه:- برای ما مناسب نیست که این سخن را به زبان آوریم، تو را به پاکی یاد میکنیم این افترائی بزرگی است.

اگر کسی سخنان شایعات را میشنود نباید فوراً آن را تصدیق کند، بلکه در باره آن فکر کند و اینطور بگوید که این یک خبر است احتمال راستی و دروغ را دارد.

اگر سخنی شایع شده به شخصی نسبت داده شده باشد، اگر آن شخص معذور شمرده شود و برای این اخبار محمل درست جستجو شود برخی بزرگان فرموده است: (إِذَا زَلَّ أَحَدٌ مِنْ إِخْوَانِكُمْ فَاطْلُبُوا لَهُ سَبْعِينَ عُدْرًا) آداب الصحبة لأبي عبد الرحمن السلمي
ترجمه:- هنگامیکه بلغزد برادری از برادران شما، جستجو کنید برای آن هفتاد عذر.

السلام عليكم ورحمت الله وبركاته